

Bydgoszcz, 29 czerwca 2022 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

WPS.III.9421.4.7.2022.TŁ.PZ

**Pani
Dorota Dokładna
Dyrektor
Miejsko-Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Barcinie**

Szanowna Pani Dyrektor,

stosownie do art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 2268 ze zm.), zwanej w dalszej treści „ustawą”, przekazuję niniejsze zalecenia pokontrolne.

Inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej, działający na podstawie upoważnienia Wojewody Kujawsko-Pomorskiego przeprowadzili kontrolę doraźną w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Barcinie przy ul. Mogileńskiej 3, 88-190 Barcin - zwanym dalej M-GOPS, Ośrodkiem, jednostką lub jednostką kontrolowaną.

Kontrolę przeprowadzono w sposób zdalny tj.: w siedzibie kontrolującego, na podstawie dokumentów i danych przekazanych przez jednostkę do Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy. Jednostkę skontrolowano w oparciu o analizę dokumentacji oraz wyjaśnienia Dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Barcinie.

Zakres kontroli obejmował kierowanie osób do jednostek, o których mowa w art. 67 ustawy o pomocy społecznej. Kontrolą został objęty stan bieżący.

Celem kontroli było przedstawienie stanu faktycznego w obszarze objętym tematyką kontroli, w tym ustalenie ewentualnych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków. Szczegółowe wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli. Przedmiotowy protokół w dniu 1 czerwca 2022 r. został podpisany przez Dyrektora jednostki podlegającej kontroli, do treści którego nie zostały wniesione zastrzeżenia.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Barcinie jako jednostka organizacyjna wykonuje zadania pomocy społecznej obejmuje swym działaniem teren gminy Barcin. Ośrodek realizuje zadania w oparciu o statut MGOPS w Barcinie (uchwała Nr XI/362/2018 Rady Miejskiej z dnia 27 kwietnia 2018 r.). Pani Dorota Dokładna Dyrektor jednostki legitymowała się upoważnieniem z dnia 26 września 2017 r., nr ROS.0770.37.2017.ZL Burmistrza Barcina do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości gminy. Obowiązywał regulamin organizacyjny wprowadzony przez Dyrektora Zarządzeniem nr 14/2019 Dyrektora Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Barcinie z dnia 10 czerwca 2019 r.

Na podstawie przesłanych dokumentów dokonano analizy akt osób skierowanych do jednostek, o których mowa w art. 67 ustawy o pomocy społecznej. Z przedłożonej dokumentacji wynika, że trzy osoby były kierowane do placówki całodobowej opieki nad osobami niepełnosprawnymi, przewlekle chorymi oraz osobami w podeszłym wieku Leśny Dom Seniora w Piastowie, tj. klientka (60 l.) jest bezdzietną panną, dochód stanowi zgodnie z decyzją, renta oraz zasiłek pielęgnacyjny. Z uwagi na stan zdrowia i konieczności zabezpieczenia kompleksowej oraz całodobowej opieki wymagała skierowania do dps. Zgodnie z zaświadczeniem lekarskim z dnia 29 listopada 2021 r. powinna być umieszczona na stałe w dps dla osób niepełnosprawnych fizycznie. Zainteresowana posiada Orzeczenie o niepełnosprawności - I grupa inwalidzka. Klientka została skierowana do Leśnego Domu Seniora w Piastowie i od dnia 7 grudnia 2021 r. zamieszkała w ww. placówce. Wydano decyzję nr DPŚ-AD.5027.7.2021 z dnia 7 grudnia 2021 r. kierującą, ustalającą odpłatność. Została zawarta trójstronna *umowa o świadczenie usług w zakresie opieki* z dnia 7 grudnia 2021 r. (MGOPS Barcin – klientka – Leśny Dom Seniora w Piastowie), określająca warunki oraz koszt pobytu. W nadesłanej dokumentacji nie ma wzmianki o podejmowanych działaniach celem znalezienia miejsca w dps prowadzonym na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego bądź przez nią samą. Na podstawie analizowanego wywiadu środowiskowego, zespół kontrolny stwierdził, że pracownik socjalny dokonywał rozeznania w środowisku klientki i wypełnił poszczególne pozycje kwestionariusza wywiadu. Zawierał rozeznania sytuacji bytowej, rodzinnej, mieszkaniowej i zdrowotnej osoby ubiegającej się o pomoc w formie umieszczenia w domu pomocy społecznej. Druga klientka (60 l.) jest bezdzietną panną, dochód stanowi renta wypłacana przez ZUS. Z uwagi na stan zdrowia i konieczności zabezpieczenia kompleksowej oraz całodobowej opieki wymagała skierowania do dps. Zgodnie z zaświadczeniem lekarskim z dnia 4 stycznia 2022 r. powinna być umieszczona na stałe w dps. Klientka została skierowana do Leśnego Domu Seniora w Piastowie i od dnia 1 stycznia 2022 r. zamieszkała w ww. placówce. Wydano decyzję nr DPŚ-AD.5027.3.2022 z dnia 26 stycznia 2022 r. kierującą, ustalającą odpłatność. Została zawarta trójstronna *umowa o świadczenie usług w zakresie opieki* z dnia 3 stycznia 2022 r. (MGOPS Barcin – klientka – Leśny Dom Seniora w Piastowie), określająca warunki oraz koszt pobytu. W aktach sprawy znajduje się Postanowienie Sądu Rejonowego w Szubinie III Wydział Rodzinny i Nieletnich Sygn. akt IIIRNS 144/21 z dnia 30 grudnia 2021 r. o umieszczeniu zainteresowanej w domu pomocy społecznej. W nadesłanej dokumentacji nie ma wzmianki o podejmowanych działaniach celem znalezienia miejsca w dps prowadzonym na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego bądź przez nią samą. Na podstawie analizowanego wywiadu środowiskowego, zespół kontrolny stwierdził, że pracownik socjalny dokonywał rozeznania w środowisku klientki i wypełnił poszczególne pozycje kwestionariusza wywiadu. Zawierał rozeznania sytuacji bytowej, rodzinnej, mieszkaniowej i zdrowotnej osoby ubiegającej się o pomoc w formie umieszczenia w domu pomocy społecznej. Trzecia klientka (81 l.) jest wdową, dochód stanowi emerytura wypłacana przez ZUS. Z uwagi na stan zdrowia i konieczności zabezpieczenia kompleksowej oraz całodobowej opieki wymagała skierowania do dps. Zgodnie z zaświadczeniem lekarskim z dnia 4 stycznia 2022 r. powinna być umieszczona na stałe w dps. Klientka została skierowana do Leśnego Domu Seniora w Piastowie i od dnia 1 stycznia 2022 r. zamieszkała w ww. placówce. Wydano decyzję nr DPŚ-AD.5027.2.2022 z dnia 26 stycznia 2022 r. kierującą, ustalającą odpłatność. Została zawarta trójstronna *umowa o świadczenie usług w zakresie opieki* z dnia 3 stycznia 2022 r. (MGOPS Barcin – klientka – Leśny Dom Seniora w Piastowie), określająca warunki oraz koszt pobytu. W aktach sprawy znajduje się Postanowienie Sądu

Rejonowego w Szubinie III Wydział Rodzinny i Nieletnich Sygn. akt IIIRNS 145/21 z dnia 30 grudnia 2021 r. o umieszczeniu zainteresowanej w domu pomocy społecznej. W nadesłanej dokumentacji nie ma wzmianki o podejmowanych działaniach celem znalezienia miejsca w dps prowadzonym na zlecenie jednostki samorządu terytorialnego bądź przez nią samą. Na podstawie analizowanego wywiadu środowiskowego, zespół kontrolny stwierdził, że pracownik socjalny dokonywał rozeznania w środowisku klientki i wypełnił poszczególne pozycje kwestionariusza wywiadu. Zawierał rozeznania sytuacji bytowej, rodzinnej, mieszkaniowej i zdrowotnej osoby ubiegającej się o pomoc w formie umieszczenia w domu pomocy społecznej. Placówka całodobowej opieki nad osobami niepełnosprawnymi, przewlekłe chorymi oraz osobami w podeszłym wieku Leśny Dom Seniora w Piastowie nie jest domem pomocy społecznej. Nie istnieje przepis prawa umożliwiający gminom kierowanie mieszkańców do placówek całodobowej opieki.

Stosownie do regulacji zawartej w art. 54 ust. 1 ustawy, osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w dps.

Na podstawie art. 54 ust. 2 ustawy, osobę, o której mowa w ust. 1, kieruje się do dps odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej, z zastrzeżeniem ust. 2a, chyba że okoliczności sprawy wskazują inaczej, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego na umieszczenie w dps.

Zgodnie natomiast z ust. 3 ww. artykułu ustawy, osoba wymagająca wzmożonej opieki medycznej kierowana jest na podstawie art. 33a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 z późn.zm.) do zakładu opiekuńczo-leczniczego lub placówki pielęgnacyjno-opiekuńczej.

Kwestie właściwości miejscowej organów orzekających o skierowaniu, o umieszczeniu i odpłatności za pobyt uregulowano w art. 59 ustawy. Z brzmienia art. 59 ust. 1 wynika, że o skierowaniu osoby decyduje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do dps.

Decyzję o umieszczeniu w dps wydaje organ gminy prowadzącej dps lub starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej (art. 59 ust. 2 ustawy). Z reguły ten sam organ decyduje o skierowaniu do dps, jak i o umieszczeniu w konkretnym domu. Jeżeli jednak zainteresowany ma zostać umieszczony w dps poza siedzibą miejsca zamieszkania, wówczas organ miejsca zamieszkania jest właściwy jedynie rozstrzygnąć o skierowaniu wnioskodawcy do dps. Ten sam organ ustala w decyzji zasady odpłatności. Natomiast o umieszczeniu w dps orzeka organ, na terenie którego znajduje się dps. W przypadku braku miejsc w dps o zasięgu gminnym lub powiatowym, gmina może kierować osoby tego wymagające do dps, który nie jest prowadzony na zlecenie wójta lub starosty.

Z przytoczonych regulacji wynika, że na decyzję obejmującą przyznanie tej formy pomocy składają się trzy elementy pierwszy element obejmuje skierowanie do domu pomocy społecznej bądź jednej z placówek wymienionej w art. 56 ustawy, drugi z elementów zawiera rozstrzygnięcie o umieszczeniu w konkretnej placówce, w trzecim rozstrzygane są kwestie odpłatności. Kontrolujący na podstawie zgromadzonych dowodów ustalili, iż MOPS stosował przepisy dotyczące skierowania do dps w odniesieniu do placówki zapewniającej całodobową opiekę nad osobami niepełnosprawnymi, przewlekłe chorymi oraz osobami w podeszłym wieku Leśny Dom Seniora w Piastowie.

Wojewoda Kujawsko-Pomorski prowadzi odrębne rejestry, jeden dotyczy Domów Pomocy Społecznej natomiast drugi placówek całodobowej opieki nad osobami niepełnosprawnymi, przewlekle chorymi oraz osobami w podeszłym wieku. Jednostki umieszczone w powyższych rejestrach prowadzone są na różnych zasadach, a kierowanie do placówek nie mieści się w katalogu świadczeń z pomocy społecznej zawartym w art. 36 ustawy o pomocy społecznej. Ustawa o pomocy społecznej nie daje możliwości kierowania mieszkańców gminy do placówek. Natomiast kontrolowana jednostka, wbrew obowiązującym przepisom, kierowała osoby do placówki całodobowej opieki jaką jest Leśny Dom Seniora w Piastowie.

Kontrolujący ustalili, iż w obrocie prawnym pozostają prawomocne i ostateczne decyzje administracyjne kierujące klientki do Leśnego Domu Seniora w Piastowie. W powyższych decyzjach, zastosowano przepisy ustawy dotyczące dps, w przypadku gdy ww. jest placówką zapewniającą całodobową opiekę, wykazaną w rejestrze wojewody pod pozycją nr 12/2017.

W okresie kontrolowanym z tytułu pobytu klientek w Leśnym Domu Seniora w Piastowie, ponoszono koszty z zadań własnych gminy z rozdz. 85202 § 4330, przeznaczone na pokrywanie przez gminę odpłatności za pobyt w dps. Kontrola wykazała, iż w tym celu, bezprawnie wydatkowano środki finansowe w następującej wysokości: **35 265,29 zł.**

Ustawa w art. 7 pkt 6 wskazuje udzielanie pomocy osobom i rodzinom w związku z długotrwałą lub ciężką chorobą. Zapis taki jednakże nie może stanowić samostojnej podstawy do ustanowienia wydatków. Wprawdzie jednostki samorządu terytorialnego mają szeroki oraz konstytucyjnie zagwarantowany i sądownie chroniony zakres samodzielności, jednak w dziedzinie planowania i wydatkowania środków budżetowych jednostki te mogą działać wyłącznie i ściśle w granicach określonych konkretnymi przepisami, a nie na zasadzie domniemania takich uprawnień, np. z art. 18 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. W ramach gospodarki finansowej gminom wolno to, na co zezwalają ustawy (uchwała RIO w Łodzi z dnia 16 marca 2004 r., 7/21/04, LEX nr 144780). W powołanych przepisach brak jest wskazania obowiązku ponoszenia części kosztów przez gminy za pobyt w placówkach zapewniających całodobową opiekę.

Mając na uwadze powyższe oraz w oparciu o ustalenia zawarte w protokole kontroli, Wojewoda Kujawsko-Pomorski, ocenia kontrolowany wycinek działalności **negatywnie**¹. Stwierdzone nieprawidłowości w kontrolowanych obszarach wynikają z nieznaności zapisów ustawy o pomocy społecznej.

Istniejący stan rzeczy skutkuje niewłaściwym wykonywaniem powierzonych zadań, ponieważ nieprawidłowości znacząco wpływają na jakość czy też terminowość realizacji zadań przez jednostkę.

W związku z zakończeniem postępowania kontrolnego, działając w oparciu o art. 128 ust. 1 ustawy, przekazując powyższe uwagi i wnioski Wojewoda Kujawsko-Pomorski zaleca:

¹ Wojewoda Kujawsko-Pomorski stosuje 5 stopniową skalę oceny: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna z nieprawidłowością, pozytywna z nieprawidłowościami, negatywna (zarządzenie nr 371/2017).

Przez uchybienie, należy rozumieć odstępstwo od stanu pożądanego o charakterze wyłącznie formalnym, nie powodujące następstw dla kontrolowanej działalności, zarówno w aspekcie finansowym, jak i wykonywania zadań. Przez nieprawidłowość, należy przez to rozumieć działanie lub zaniechanie, które z punktu widzenia kryteriów kontroli jest nielegalne, niegospodarne, niecelowe lub niezetelne, a w przypadku kontroli wykonywania zadań – nieskuteczne, niewydatne lub nieoszczędne.

1. Na podstawie art. 156 Kodeksu postępowania administracyjnego wystąpić do samorządowego kolegium odwoławczego w celu stwierdzenia nieważności decyzji kierującej oraz decyzji ustalającej odpłatność za pobyt klientek: [REDAKTOWANE] do Leśnego Domu Seniora w Piastowie.
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki,
2. Rozwiązać umowę o świadczenie usług w zakresie opieki zawartą pomiędzy [REDAKTOWANE] a Domem Seniora i MGOPS Barcin
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki,
3. Wszczęcie postępowania administracyjnego mającego na celu skierowanie, a w konsekwencji umieszczenie ww. klientek w domu pomocy społecznej.
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki,
4. W przypadku wpłynięcia do jednostki wniosku o umieszczenie w domu pomocy społecznej prowadzenie postępowań zgodnie ze złożonym wnioskiem.
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki,
5. Pouczyć pracowników zatrudnionych w jednostce w zakresie różnicy pomiędzy domami pomocy społecznej, a placówkami zapewniającymi całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i osobom w podeszłym wieku, procedowania w zakresie umieszczania w tych jednostkach, źródłami finansowania oraz prowadzonymi przez wojewodę odrębnymi rejestrami ww. podmiotów.
Termin realizacji: bez zbędnej zwłoki,
6. Finansować ze środków z zadań własnych gminy, przeznaczonych na realizację zadania określonego w art. 54 ustawy, tylko pobyt osób w domach pomocy społecznej
Termin realizacji: na bieżąco.

Z uwagi na stwierdzone nieprawidłowości, dotyczące finansowania pobytu klientów w placówce całodobowej opieki, prowadzonej w ramach działalności gospodarczej, zostanie skierowane zawiadomienie do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych w trybie art. 93 ust.1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. z 2021 r. poz. 289).

W wyżej wymienionych kwestiach działalność domu wymaga podjęcia stosownych działań. Po zrealizowaniu powyższych zaleceń jednostka wykonywać będzie zadania ustawowe, w zakresie objętym tematyką kontroli, w sposób prawidłowy.

Na podstawie art. 128 ustawy o pomocy społecznej:

1. Kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.

3. W przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków.
4. W przypadku uwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń, o których mowa w pkt 2 kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia Wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, o których mowa w pkt 1, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez Wojewodę zastrzeżeń.
5. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki Wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.
6. Organ, o którym mowa w pkt 5, do którego skierowano zawiadomienie o stwierdzonych istotnych uchybieniach, jest obowiązany, w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o stwierdzonych uchybieniach, powiadomić Wojewodę o podjętych czynnościach.

W przypadku nie wniesienia zastrzeżeń, do niniejszych zaleceń pokontrolnych proszę o poinformowanie Wydziału Polityki Społecznej Kujawsko-Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy, w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego pisma, o sposobie wykorzystania wniosków z kontroli, realizacji powyższych zaleceń lub przyczynach braku podjęcia zaleconych działań.

Jednocześnie informuję, iż w przypadku braku realizacji zaleceń pokontrolnych we wskazanym terminie, zostanie wszczęte postępowanie administracyjne w trybie art. 131 ustawy, zmierzające do wymierzenia kary pieniężnej, określonej w przepisie art. 130 ust. 1 przedmiotowej ustawy.

wz. Wojewody Kujawsko-Pomorskiego
Radosław Kempinski
II Wojewoda Kujawsko-Pomorski

Otrzymują:

1. Adresat:
ul. Mogileńska 3,
88-190 Barcin,
2. Pan Michał Pęziak
Burmistrz Miasta i Gminy Barcin
ul. Artylerzystów 9,
88-190 Barcin,
3. a/a.